

La infancia que queremos. Una agenda para erradicar la pobreza infantil

Pau Marí-Klose. Los Libros de La Catarata. Madrid, 2019

Josep M. Torralba Roselló¹

ORCID: 0000-0001-7759-2508

Per citar: Torralba Roselló, J. M. (2019). [Ressenya del llibre *La infancia que queremos. Una agenda para erradicar la pobreza infantil*, de Pau Marí-Klose]. *Revista de Treball Social*, 217, 131-133. DOI: 10.32061/RTS2019.217.07

L'autor del llibre es doctor en Sociologia i professor de Sociologia a la Universitat de Saragossa. Ha dirigit l'Alt Comissionat per a la Lluita contra la Pobresa Infantil del Govern a Espanya entre el setembre del 2018 i el març del 2019, i ha estat diputat al Congrés pel PSOE des de l'abril fins al setembre del 2019.

El Dr. Marí-Klose pretén, amb aquest llibre, donar resposta a les següents qüestions que ens proposa per tal que ens interpel·lin:

- Per què ens ha de preocupar la pobresa infantil?
- Què està en joc quan en una societat s'observen uns alts nivells de pobresa infantil?
- Què podem fer per corregir aquest problema?
- Quin és el camí transitable?
- Quins errors podem evitar?

El llibre està estructurat en cinc capítols i un epíleg. En el primer capítol, es conceptualitza la noció de pobresa, s'identifiquen alguns elements comuns en les experiències subjectives de privació material i en les situacions de vulnerabilitat i desavantatge que produeix la pobresa. El segon capítol se centra en la pobresa infantil, s'hi analitzen les tendències al rejuveniment de la pobresa en les llars amb infants posant sota el focus les dinàmiques d'exclusió associades a l'experiència de pobresa infantil que són les responsables dels desavantatges que pateixen els infants. En el tercer capítol, es constata que la pobresa infantil a Espanya és una anomalia sociològica comparada amb la que es dona a la majoria de països europeus, així com la situació socioeconòmica d'altres franges d'edat de la població. Això porta l'autor a revisar els arguments que justifiquen que es prioritzi la lluita contra la pobresa infantil en l'acció pública.

1 Treballador social i doctor en Sociologia. Professor de la UFR Escola de Treball Social, Universitat de Barcelona. Membre de la Comissió d'Infància i Família del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya. jmtorralba@ub.edu

El quart capítol examina l'acció governamental duta a terme en diversos països europeus i la construcció d'una agenda europea per tal d'abordar el fenomen de la pobresa infantil. En el cinquè capítol, s'exploren les diverses vies i estratègies per combatre la pobresa infantil mitjançant les iniciatives de política pública, diferenciant entre polítiques generalistes contra la desigualtat i la pobresa i les polítiques específiques davant la pobresa infantil. A l'epíleg final del llibre, l'autor analitza els objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030 amb les fites i mesures d'actuació per erradicar la pobresa infantil, així com les tesis que utilitza el pensament liberal-conservador per frenar l'agenda de lluita contra la pobresa infantil.

El professor Mari-Klose, de manera rigorosa i valent-se de dades contrastades en informes i estudis publicats en organismes i institucions espanyoles i internacionals, constata que la crisi econòmica ha agreujat la vulnerabilitat infantil a Espanya, però que la situació anòmala dels nivells de pobresa infantil és objecte de denúncia des de fa temps per part d'organismes internacionals, entitats socials i el món acadèmic especialitzat en la investigació sobre les desigualtats. L'any 2017, la taxa de risc de pobresa era del 28,3% a Espanya i només hi havia dos països europeus amb taxes superiors: Bulgària (29,2%) i Romania (32,2%). Els nivells de pobresa infantil a Espanya són superiors a les taxes de risc de qualsevol altre grup d'edat de la població. La pobresa a les llars amb infants té una durada més extensa que en altres tipus de llars. També la incidència de pobresa és molt alta a les llars d'origen immigrant. Les situacions de pobresa són habituals a les llars amb baixa intensitat d'ocupació laboral.

A Espanya l'opció del sistema familiarista, durant molt de temps dins del règim d'estat de benestar, s'ha fonamentat en el fet que membres de la família extensa oferien suport econòmic i de cura a les llars amb infants. Per l'autor, es dubtós que els suports intergeneracionals hagin contribuït a pal·liar la situació de vulnerabilitat econòmica de les llars amb infants pel que fa a transferències monetàries directes i prestació d'atenció i cura als infants.

Segons el Dr. Mari-Klose, hi ha diverses raons que justifiquen convertir la infància vulnerable en objecte d'atenció prioritària per part de l'acció pública, i són les següents:

1. Es tracta d'una experiència injusta que pot comprometre drets fonamentals dels infants.
2. És un "handicap corrosiu" que mina el futur de persones en procés evolutiu de formació i capacitació.
3. Pot generar beneficis per al conjunt de la societat, perquè permet reforçar la cohesió social desactivant les amenaces de pulsions antidemocràtiques.
4. Les inversions tenen un elevat retorn econòmic.
5. Contribueix a reequilibrar l'arquitectura de la solidaritat intergeneracional.

A l'epíleg final, l'autor desenvolupa l'agenda pública necessària per erradicar la pobresa infantil a Espanya a partir d'algunes fites fixades en

els objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030² i la proposta d'unes mesures d'actuació concretes. Així, la fita 1.3. estableix que “cal posar en pràctica sistemes i mesures adequades de protecció social per a tots els ciutadans i assolir una àmplia cobertura de les persones en situació de pobresa i vulnerabilitat social”. I una de les mesures més importants és la manca d'un sistema de garantia de renda que ofereixi un nivell mínim d'ingressos a la població més vulnerable, especialment a les llars amb fills a càrrec.

També a la fita 4.2. s'insta a “assegurar que tots els infants tinguin accés a serveis d'atenció i desenvolupament a la primera infància i a l'educació preescolar”. A Espanya, això està resolt a l'etapa entre els 3-5 anys, però no en la primera infància (1-3 anys) com passa en altres països europeus com Noruega.

D'altra banda, a la fita 11.1 es reclama “assegurar l'accés a un habitatge adequat i a la millora dels barris marginals”. Segons el Dr. Mari-Klose, les despeses de l'habitatge constitueixen un generador de vulnerabilitat en llars amb infants. Com a mesures, cal abordar l'accés inclusiu als habitatges adequats per a famílies joves i assolir que els espais urbans siguin segurs i ofereixin oportunitats d'oci i enriquiment personal per als infants.

L'autor evidencia clarament la situació de pobresa infantil a Espanya com a situació anòmala i persistent en el context dels estats de benestar europeus i la necessitat de realitzar una aposta valenta i decidida dels poders públics per adoptar les mesures d'actuació necessàries per erradicar aquesta situació amb polítiques socials integrals i polítiques específiques per a la infància vulnerable dotades de finançament adequat.

Tal com es recull en el Dictamen sobre la pobresa infantil³ elaborat per la Comissió d'Infància i Família i aprovat per la Junta de Govern del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya durant el novembre de 2015:

Els i les treballadores socials hem d'atendre i denunciar les situacions de pobresa infantil on hi ha implicades famílies i infants que estan patint els efectes de la crisi econòmica i les desigualtats socials que aquesta ha generat. Coneixem de primera mà les famílies que pateixen les situacions de pobresa: treballem amb persones, no amb expedients, ni amb estadístiques ni dades (p. 3-4).

Us animo a la lectura del llibre i a seguir denunciant com a col·lectiu professional la vulneració dels drets fonamentals dels infants i la necessitat de gaudir d'una vida digna i reconeguda com a actor social.

2 Gobierno de España (2015). *Agenda 2030: Objetivos de Desarrollo Sostenible*. Recuperat de <https://www.agenda2030.gob.es/objetivos>

3 Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya (2015). *Dictamen sobre la pobresa infantil*. Recuperat de https://www.tscat.cat/download/web/2018/Dictamen%20pobresa%20infantil%20nov.%202015_DEF.pdf